

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus XIX. Voluit sibi Deus offerri capreas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

4. Ut amorem illi exhibeas quando in necessitate est. Denique ut inimicis tuis non noceas. Hæc breviter.

Jam ostendo quod una pax sine altera non possit subsistere. 1. Nihil est quod pacem hominis magis turbet quam peccatum; hinc enim timores vel æternarum vel temporalium poenarum, hinc remorsus conscientia, anxietates de die, terrores de nocte, & sæpius desperatio. Sed qui peccat non habet pacem cum Deo, quia hostis est Dei: Ergo qui ratione peccati secum pacem non habet, non potest habere pacem cum Deo.

2. Qui non habet pacem cum Deo, non potest etiam pacem habere cum proximo hæc enim pax in amore consistit: Atqui *D. Ioannes* dicit, quod qui non diligit fratrem suum, non diligit Deum: Ergo qui non habet pacem cum Deo, non habet pacem cum Proximo.

Hisce positis ille solus mansuetus dicendus est qui & secum, & cum Deo, & cum proximo pacem habet: Voluit ergo Deus columbas, mansuetum animal offerri sibi in veteri Testamento, ut significaret mansuetos homines sibi gratissimum fore Sacrificium in novo. Singulariter enim amat Deus pacificos & mansuetos quia Deus pacis est.

DISCURSUS XIX.

Voluit sibi Deus offerri capreas:

INter cætera animalia capream, præsertim sylvestrem, velocitate præstare ex pluribus Scripturæ locis colligere licet; ac primum quidem ex *Cant. 2*, ubi sponsa dicit de sponso: *Similis est dilectus meus caprea, saliens in montibus, transiliens colles*: Caprea, inquit *Rapertus*, celerrima est in montibus, uno enim saltu ex uno colle transilit in alium, quamvis ab alio aliquot passus, aliquando sexagenos pedes, ut ait, *Marcus Varro lib. 2 de re rustica*, distantem. Hanc quoque celeritatem explicans *Ecclesiasticus cap. 27*: *Effugit, inquit, quasi caprea de laqueo*. Denique ut Scriptura *lib. 2 Reg. cap. 2*, explicet quam velox fuerit *Asael* unus ex fortissimis *Israëlitis*: *Asael*, inquit, *cursor velocissimus fuit, quasi unus de capreis quæ morantur in sylvis*.

Hoc

Hoc ergo animal voluit sibi Deus offerri in Sacrificium ut ostenderet non sufficere ut sibi seruiatur quoquo modo, sed ut ei seruiamus expedite & celeriter.

Quam hoc genus non sit Deo docet nos Scriptura variis locis *Prov. cap. 13. Qui d' operari potest manus tua, instanter operare. Prov. cap. 22. Vidisti virum velocem in opere suo, coram regibus stabit. Eccles. cap. 31. In omnibus operibus tuis esto velox. 2 Cor. cap. 9. Hilarem datorem diligit Deus.* Nam ut habet commune proverbium: *Qui cito dat, bis dat.* Servi vel ancillæ veloces in opere, plus conficient operis unâ horâ, quam tardi duabus aut tribus: Non facile dici potest, quantum velocitas operibus ornamentis & momenti adiciat: Non enim, inquit *Ambrosius, Lib. 1 de Cain cap. 5,* satis est rectè facere, nisi etiam maturare quod facias: Uberiores fructus habet celerata devotio. Quis enim nescit rectè facta tanto majorem laudem ac mercedem mereri quo majori cum velocitate fiunt?

Ambulabat Christus, inquit Matthæus, cap. 4 juxta mare Galilee, & vidit duos fratres Petrum & Andream mittentes rete in mare, & ait illis: Venite post me & secuti sunt eum: Procedens inde, vidit alios duos fratres Iacobum & Ioannem, & vocavit eos, & secuti sunt eum. Ingens erat opus sequi Christum vocantem, sed ideo longe præstantius, quod, ut ait Scriptura, *continuo ac statim,* relictis retibus ac navibus, & ut putat *Abulensis,* ne quidem domum reversi ut domesticis valedicerent, Christum sequerentur: Tanta velocitas procul dubio reddebat opus longè præstantius, & laudabilius.

Idem videre licuit in *Matthæo;* cum enim, ut ipse met narrat *cap. 9,* federet in telonio, transibat illac *Christus,* & non plura dicebat quam duo verba: *Sequere me,* & addit Scriptura, *surgens secutus est eum,* & hoc mirabile: Sed longè mirabilius quod homo tam dives, tot implicatus negotiis, pecuniæ tam avidus, statim ac sine mora, relictis omnibus, sequeretur: Operi tanto magnum ornamentum addebat velocitas.

Denique mirabile opus erat quod præstabat *Zacheus,* quando restituebat non tantum bona quæ injustè lucratus fuerat, sed etiam in quadruplum; hominem tam avarum hoc facere, pœne miraculum erat, sed hoc facere uti narrat Scriptura, verum miraculum erat: Videbat illum *Christus* sedentem in arbore & ait: *Zachee festinans descende,* at ille, inquit *Lucas, cap. 19 festinans descendit,*

cedit, & excepit illum gaudens. Placuit Christo restitutio *Zachari*, sed super omnia placuit velocitas restituendi, hinc statim audiuit: *Hodie huic domui salus facta est*, non dicit tibi tantum salus facta est, sed toti domui tuæ, ut ostenderet tanto majus beneficium illi præstitisse, quanto magis ille festinaverat, & velocior fuerat in bono opere exequendo.

Hanc præ cæteris velocitatem animadverterunt ac laudant in *Abrahamo D. Chrysostomus & Origenes.*

Sic loquitur primus in *cap. 28 Genes.* Videbat *Abraham* advenientes de longe tres peregrinos, statim, inquit, currit & volat *Abraham*: Vidit enim prædam quam venabatur: Non vocavit famulos, sed cogitabat magna hæc est negotiatio, magnus thesaurus, per memetipsum hanc mercem inferre debeo, ne elabatur tantum lucrum. Similitudinem capit *Chrysostomus* vel ab aquila quæ prædam, vel à cane qui leporem infectatur, uterque volat & currit velocissime ut prædam assequatur: Sciebat *Abraham* maximum esse opus misericordiæ ac charitatis, & magnum animæ lucrum peregrinos excipere, ideo currit quam potest citissime ut tam egregium opus exequatur, ne si lentè procederet fortassis fervor vel hærendo, vel cunctando, paulatim flaccesceret.

Postquam autem eos in ædes suas induxerat, quidquid erat in domo æque velox fuit: Dicit enim Scriptura: *Festinavit Abraham; dixitque Sara uxori suæ, accelera; tria Sara simile commisce, & fac subcinericeos panes.* Ipse vero ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerimum, deditque puero, qui festinavit & coxit.

Ecce, inquit *Origenes*, in *Genes.* *Abraham* currit, uxor festinat, puer accelerat: Hinc verissimum est quod inde concludit: Nullus piger est in domo sapientis, seu justii.

Domus enim justii habitaculum est Spiritus sanctii, ubi autem spiritus ille, ibi summa velocitas in omni opere bono: Nescit enim, inquit *Ambrosius*, *Lib. 2 in Luc. cap. 1.* Tarda molimina Spiritus sanctii gratia.

B. V. Maria dixerat *Angelus*: *Spiritus sanctus superveniet in te, & mox Spiritu sancto plena perrexit in montana, & summa cum festinatione iter illud peregit ut visitaret Elisabeth; ibat eo factura opus charitatis, nempe ut serviret Elisabeth in puerperio, impellebat illam ad hoc Spiritus sanctus: Ideo, ut inquit *Lucas*, abiat cum festinatione.*

Vide.

Videbat *Ezechiel cap. 1* currum divinæ majestatis quem trahebant quatuor animalia, bos, leo, aquila, & homo, & *spiritus vite*, inquit Scriptura, *erat in rotis, & ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur*: Sed quomodo? *Ibant & revertebantur in similitudinem fulguris coruscantis*, nihil velocius fulmine, & unde tanta velocitas? ex spiritu vitæ.

Denique quotquot spiritum Dei habuere, promptos & alacres sese exhibuere. *David Psal. 118* dicit se non ambulasse, sed cucurrisse per viam mandatorum Dei, & ut adhuc velocior foret, optabat sibi dari pennas columbæ ut volaret. *Samuel* vix vocem Dei audiverat noctu cum dormiret, statim surrexit, ut audiret quid vellet: *Tobias* sedebat ad mensam inter amicos, intelligit aliquem ex filiis *Israël* occisum jacere in platea, statim relicto convivio surrexit ut eum sepeliret.

Nato *Christo* custodiebant gregem pastores, intelligunt *Christum* jacere in præsepio, & *venerunt*, inquit Scriptura, *festinantes*, ut natum puerum viderent.

Hanc etiam velocitatem in omnibus quæ ad Deum spectant, semper exigit Deus à servis suis. Cum vellet *Lothum* educere è *Sodomis*: *Festina*, inquit, & *salvare*: Cum vellet *Petrum* educere è carcere, *surge*, inquit, *velociter*: Cum vellet mittere *Jeremiam* ad prædicandum: Statim, inquit, *accinge lumbos tuos*, & *surge*: Cum invitaret sponsam ut veniret ad se: *Surge*, inquit, *propera amica mea*, & *veni*: Et ut omnes quotquot vellent Deo bene servire, haberent exemplar quo ad velocitatem excitarentur, proposuit illis filium suum, jussitque proclamari per *Isaiam* Prophetam *cap. 8* quod nomen illius filii, esset, *accelera*, *festina prædari*, quasi diceret, erit celerrimus prædator, qui animas è misera diaboli servitute eripiet, & ad hoc exequendum descendet de cælis in terram instar avis volantis: Dicit enim *Malachias cap. 4*. *Sanitas in pennis ejus*, non dixit *Propheta*, *in pedibus*, quamvis *Christus* pedibus ad diversa loca discurreret ut ægros sanaret, vel mortuos suscitaret, sicuti quando ivit ad domum centurionis, *Archisynagogi*, *Lazari* &c. Non dixit etiam *sanitas in manibus ejus*, quamvis *Christus* per tactum vel impositionem manuum multos sanitati restituerit: Non dixit *in ore ejus*, quamvis solo verbo multos curaverit; sed dixit: *Sanitas in pennis ejus* ut velocitatem ejus expr-

primeret qua descendit de cælo ut totum genus humanum curaret.

Hic habetis primum & supremum exemplar velocitatis in agendis iis quæ spectant ad Deum, hoc secuti sunt quotquot placere Deo præ cæteris cupierunt; nos ergo, si Deo servire velimus perfectius, illorum vestigiis insistamus.

Sed hæc est humana miseria ut, vel plerique velociores sint ad temporalia & caduca, quam ad spiritualia & æterna. Summa festinatione & summa velocitate currimus ad dignitates, munia, beneficia Ecclesiastica, aut sæcularia, morte cuiusdam interveniente, non expectamus donec mortuus sit, sed ipso adhuc vivente, movemus cælum & terram: Tunc scribuntur litteræ, & inscribitur illis cito, cito, cito, & mittuntur citatis equis, vel ipse met sollicitans equum ascendit, & quamvis sero vespere, egreditur urbe, & totâ nocte celerrimè iter conficit ut præveniat alios, & sic ait *Thomas à Kempis: Pro modica præbenda longa via curritur, Parisios, usque, inde Madritum vel Romam.* Nemo quidem hoc passim reprehendat, quisque enim potest seipsum juvare, & sibi providere: Sed in hoc latet malum, inquit *Thomas, quod pro vita æterna vix pes à terra levatur.* Si avo, avunculo, propinquo, subito è vivis sublato, pinguis hæreditas adeunda est, volatur: Sed quam lentis passibus aditur hæreditas filiorum Dei: Si lucrum sese offert aliquot florenorum, quantâ celeritate accurritur? si cælum lucrandum aliquando expectatur in annos: Quanto impetu curritur ad convivia, symposia, choreas, comædias? quam languide ad divina officia?

Sancta *Elisabetha*, filia regis *Hungariae*, ita indies properabat ad templum ut missæ Sacrificio interesset, quasi multarum leucarum iter aggredere, unde pedissequæ illam vix assequi poterant. Jam vero non festinatur, sed differtur ad ultimum sacrum, ubi ære campano signum datur, mora trahitur, & lucro reputatur si sub Evangelium advenerint, tamdiu spiritus vanitatis in comendo & poliendo ad speculum detinet, donec plenè satisfecerint mundo, priusquam satisfaciant Deo.

Tales victimæ sunt quæ mundo offerantur, non Deo, vult enim Deus capreas sibi offerri, hoc est eos qui sint veloces non tantum ad faciendum bonum, sed etiam ad patiendum; ideo spon-

sponsum suum esse similem Capreae quae salit in montibus, & transiit colles.

Per montes & colles intelligit *D. Gregorius*, ea quae patimur, seu graves difficultates, quae nobis in hac vita occurrunt: Tunc applicat *Gregorius* illa verba: *Saliens in montibus, transiit colles*, difficultatibus quas *Christus* sine difficultate, quasi saltando cum velocitate sustinuit. Ingens mons erat pasci in stabulo, reclinari in praesepio majestatem illam, quam adorant angeli, & coram qua tremunt potestates caelestes: Ingentes montes erant circumcidi ut peccatorem, qui erat summa puritas, & sanctitas infinita: Fugere in *Aegyptum* à facie hominis persequentis, qui omnipotens erat; duci in eremum, ut tentaretur à diabolo Deum qui venerat diabolum oppugnaturus: Jejunare quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, eum qui dat escam esurientibus; Ingens mons erat blasphemari ab hominibus qui eum dicebant esse *Samaritanum*, & dæmonium habere, & in principe dæmoniorum ejicere dæmonia, quem in caelis laudabant omnes angeli, ac benedicebant: Denique quam ardui montes erant, capi, vinciri, alapis caedi, flagellari, conspui, coronari spinis, morti addici, per vicos & plateas *Jerusalem* incedere cruce onustum, crucifigi inter duos latrones, qui ipsa innocentia erat? Omnes illos montes *Christus* capreae instar tantâ agilitate transiit atque percurrit, quasi per amoenissima prata, aut hortos floribus vernantes discurreret. Nihil enim tam grave est quod non sit leve, nihil tam molestum quod non sit jucundum amori.

Nos omnes, inquit *D. Petrus*, *Epist. 1 cap 2*, sumus lapides vivi ex quibus aedificatur caeleste palatium: Lapidés praesertim quadrati ex quibus domus struuntur, secari debent, & ictus mallei, ac scalpri subire ut aptam melioremque formam accipiant, sic multa pati debent ii ex quibus strui debet aedificium caeleste: Sed quia lapides vivi sumus, ut ait *Petrus*, intus spiritu agimur; ergo non sumus sicut lapides qui vitâ carent & sensu, adeoque se non movent nisi manibus fabrorum suis locis ponantur; sed lapides vivi, quando malleis tunduntur, & scalpuntur, & secantur, sponte volant in altum spiritu amoris, & transiliunt omnes difficultatum montes & colles, & per se summâ velocitate festinant, inquit *Hieronymus*, *in cap. 3 Zachar.* ut suo loco in aedificio caelesti ponantur: Graves quidem, quia lapides, sed velocissimi inter

X x x

ictus

ictus & vulnera, quia lapides vivi, qui spiritu Dei aguntur. Hos amat Deus, & dignos estimat qui sibi in sacrificium offerantur, sicuti olim sibi offerri volebat capreas, quia agile & velocissimum animal.

P A R S V.

In Librum Numerorum.

DISCURSUS I.

Filii Israël à monte Sinai proficiscuntur in desertum Pharan.

CUrrebát jam annus secundus quo filii *Israël* egressi fuerant de *Aegypto*, & annum integrum commorati fuerant in deserto *Sinai*, juxta montem ejusdem nominis, quando mens se secundo illius anni, vigesimâ die mensis, ut ait Scriptura, movit se nubes (quæ hætenus fuerat dux itineris) signumque dedit proficiscendi, & mox etiam cœperunt castra movere filii *Israël*, ut præeuntem se nubem sequerentur, quocumque illos duceret. *Profectiq; sunt*, inquit Scriptura, *per turmas suas de deserto Sinai, & duxit illos nubes in solitudinem Pharan*, quæ à monte *Sinai* distabat undecim dierum itinere. Solitudinem, ut referunt ii qui illam lustrarunt, inviam, & inaquosam, sterilem, & inarabilem, nullis hominibus nec bestiis habitatam, præruptis rupibus ac montibus asperam, & ardentissimam ob solis æstum, denique molestissimam pedibus propter præaltas arenas.

Hinc discimus in prosperis non insolescere, nec abuti beneficiâ Dei; omnia *Israëlitis* apud montem *Sinai* ex voto successerant, multo tempore illic quieverant, & in otio vixerant, securi ab hostibus, recreati præsentia Dei, qui illis in monte *Sinai* sub igne & nubibus, pœne duobus mensibus, apparuerat, vicerant hostes suos *Amalecitas*, quotidie pluebat illis panis de caelo absque ullo labore, non arabant, non ferebant, non merebant: Denique in plenis deliciis; unde tam insolentes facti erant ut vitulum aureum fabricarent ad adorandum, & surgerent, inquit Scrip-